

25.11.2024

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI LAIVAVÄEN ASUINYMPÄRISTÖSTÄ ALUKSELLA JA ASUINYMPÄRISTÖSTÄ JA RUOKAHUOLLOSTA KALASTUSALUKSELLA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA**PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Ehdotetussa laivaväen asuinympäristöä aluksella koskevassa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin laivaväen asuinympäristöstä aluksella. Asetuksella täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin voimassa olevien kansallisten laivaväen asuinympäristöä aluksella koskevien säännösten suhdetta kansainvälisiin säännöksiin sekä osin yksinkertaistettaisiin nykyistä sääntelyä. Ehdotetulla asetuksella kumottaisiin voimassa oleva laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettu valtioneuvoston asetus.

Ehdotettu laivaväen asuinympäristöä koskeva valtioneuvoston asetus sisältäisi tarkempia säännöksiä aluksen asuintilojen sijoittelusta, koosta, rakenteesta, varustuksesta, fysikaalisista ominaisuuksista, kunnossapidosta ja eräistä muista asuintilojen asianmukaisuuteen ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Säännökset perustuvat pitkälti Kansainvälisen työjärjestön merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen aluksen asuintiloja koskeviin määräyksiin.

Lisäksi ehdotetaan, että asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annetun valtioneuvoston asetuksen yhtä säännöstä muutettaisiin ja yksi kumottaisiin, jotta sen sääntely vastaisi laivaväen asuinympäristöä aluksella koskevan asetuksen ehdotettua sääntelyä.

Asetukset on tarkoitettu tulemaan voimaan x päivänä xkuuta 20xx.

PERUSTELUT**1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet**

Laivaväen työ- ja asuinympäristöä sekä ruokahuoltoa aluksella koskeva sääntely uudistettiin reilut kymmenen vuotta sitten. Laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettu laki (395/2012) tuli voimaan 1.11.2012. Lain säätämisen tavoitteena oli saattaa sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluva kansallinen sääntely vastaamaan Kansainvälisen työjärjestön (ILO) merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen (jäljempänä *MLC*)¹ asianomaisia määräyksiä sekä ILO:n merityöyleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevaa EU:n direktiiviä 2009/13/EY². Samalla aiempi hajanainen, työturvallisuussääntelyn lisäksi edelleen tarvittava erityissääntely laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksilla koottiin yhteen lakiin, johon otettiin myös asianomaiset valtuutussäännöt tarkempien säännösten antamiselle.³ Lain nojalla on annettu neljä aluksia koskevaa alemman asteista säädöstä: valtioneuvoston asetus laivaväen asuinympäristöstä aluksella (825/2012), valtioneuvoston asetus laivaväen ruokahuollosta aluksella (820/2012), valtioneuvoston asetus työympäristöstä aluksessa (289/2017) sekä valtioneuvoston asetus asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella (1257/2019).

Laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettu valtioneuvoston asetus tuli voimaan 1.1.2013. Asuintiloja ovat laivaväen makuuhytit, päivähytit, ruokailutilat, saniteettitilat, virkistys- ja vapaa-ajanviettotilat, sairashytit sekä näihin liittyvät käytävät. Valtioneuvoston asetus sisältää tarkempia säännöksiä asuintiloista, niiden varustelusta sekä rakenteellisista ja fysikaalisista ominaisuuksista. Kuten lainkin kohdalla, valtioneuvoston asetuksen uudistamisen taustalla oli poistaa esteet *MLC*:n ratifiointilta. Vaikka laivaväen asuinympäristöä kos-

¹ SopS 52/2013 (sopimusta muutettu moneen kertaan, ajantasainen suomennos löytyy työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilta: <https://tem.fi/ilon-sopimus-ja-suositusteksteja>).

² Neuvoston direktiivi 2009/13/EY, annettu 16 päivänä helmikuuta 2009, Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestön (ECSA) ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) merityötä koskevasta yleissopimuksesta, 2006, tekemän sopimuksen täytäntöönpanosta ja direktiivin 1999/63/EY muuttamisesta (EUVL L 124, 20.5.2009, s. 30 - 50).

³ Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella ja siihen liittyviksi laeiksi, HE 140/2011 vp, s. 6 - 7.

keva sääntely muutettiin pääosin vastaamaan MLC:n määräyksiä, asetukseen sisällytettiin myös MLC:n vähimmäistasoa yksityiskohtaisempaa sääntelyä, joka perustui lähinnä aiempaan, valtioneuvoston asetuksella kumottuun laivaväen asuintiloista aluksella annettuun asetukseen (518/1976).

Voimassa oleva laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettu valtioneuvoston asetus sisältää siirtymäsäännöksen, jota sovelletaan muun muassa asetuksen voimaan tullessa käytössä olleisiin sekä käytettynä 20.8.2023 tai sitä ennen ulkomailta hankittuihin aluksiin. Siirtymäsäännöksen mukaan tiettyjä asetuksen säännöksiä ei sovelleta siirtymäsäännöksen tarkoittamiin aluksiin, ja osin siirtymäsäännöksessä on asetettu asetuksen vaatimuksia lievempiä vaatimuksia asuintilojen mitoista, henkilömäärästä, pinta-aloista ja muista vaatimuksista. Osasta vaatimuksia on edelleen voinut poiketa, jos esimerkiksi asuintilojen muuttaminen vaatimusten mukaisesti on ollut käytännössä mahdotonta tai kohtuutonta.

Suomen Varustamot ry on alkuvuodesta 2024 tehnyt sosiaali- ja terveystieteille esityksen laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi. Esitystä on perusteltu sillä, että ulkomailta käytettynä hankittuja aluksia koskevan siirtymäsäännöksen määräajan umpeuduttua Suomen kansallinen sääntely on tiukempaa kuin kansainväliset sopimukset edellyttävät, mikä on vaikeuttanut näiden alusten hankintaa. Ulkomailta käytettynä hankittu alus ei välttämättä kaikilta osin vastaa Suomen kansallista sääntelyä, ja aluksen rakenteiden muuttaminen jälkikäteen on usein teknisesti mahdotonta tai kohtuuttoman kallista. Tällaisissa tilanteissa varustamoille tulee mielekkäämmäksi liputtaa alus ulkomaan lipun alle. Suomen kansallisen sääntelyn vuoksi myöskään esimerkiksi uusia rahtialuksia ei rakenneta suoraan Suomen rekisteriin, vaan ne rakennetaan jonkun muun EU:n jäsenvaltion rekisteriin, josta ne mahdollisesti siirretään Suomeen.

Laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen uudistamisen valmistelun käynnistyttyä on tullut esiin tarve selkeyttää sääntelyä paitsi suhteessa MLC:hen niin myös SOLAS-yleissopimukseen (ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus)⁴ ja siihen perustuvaan sääntelyyn. SOLAS-yleissopimukseen tehdyt muutokset määräävät Suomea sitovasti muun muassa tiettyjen alusten melusta ja sen mittaamisesta sekä käytävien (poistumisteiden) vähimmäisleveydestä, joista säädetään myös laivaväen asuinympäristöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Alusten teknisestä turvallisuudesta on myös muuta sääntelyä, joka perustuu aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun lakiin (1686/2009, jäljempänä *alusturvallisuuslaki*).

Kalastusalukset on rajattu laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Kalastusalusten asuinympäristöstä säädetään kalastusalusten asuinympäristöstä ja ruokahuollosta aluksella annetulla valtioneuvoston asetuksella, jolla on pantu täytäntöön sosiaali- ja terveystieteiden toimialan osalta ILO:n kalastusalan työtä koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskeva neuvoston direktiivi (EU) 2017/159⁵ (jäljempänä *kalastusdirektiivi*). Lisäksi kyseiseen asetukseen on siirretty sellaisenaan muutamia säännöksiä laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetusta valtioneuvoston asetuksesta, joten tältä osin ehdotettavat muutokset heijastuisivat myös kalastusaluksia koskevaan valtioneuvoston asetukseen.

Valtioneuvoston asetus laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettaisiin laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 11 §:n 5 momentin ja 13 §:n 2 momentin nojalla. Valtioneuvoston asetus asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annettaisiin laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 11 §:n 5 momentin nojalla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lain 11 §:n 5 momentin nojalla antaa tarkempia säännöksiä asuintilojen sijoittelusta, koosta, rakenteesta, varustuksesta, fysikaalisista ominaisuuksista, kunnossapidosta ja muista asuintilojen asianmukaisuuteen ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä ja poikkeuslupaan liittyvistä menettelyistä. Lain 13 §:n 2 momentin nojalla voidaan puolestaan antaa tarkempia säännöksiä aluksen virkistystilojen sijoittelusta, koosta, rakenteesta, lukumäärästä, varustuksesta, fysikaalisista ominaisuuksista, kunnossapidosta ja muista virkistystilojen ja virkistytymisen asianmukaisuuteen vaikuttavista tekijöistä.

⁴ Ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus (SopS 11/1981).

⁵ Neuvoston direktiivi (EU) 2017/159, annettu 19 päivänä joulukuuta 2016, kalastusalan työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2007 yleissopimuksen täytäntöönpanosta 21 päivänä toukokuuta 2012 EU-maiden maatalouden osuustoimintajärjestöjen keskusjärjestön (COGECA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) ja Euroopan unionin kalastusyritysten kansallisten järjestöjen liiton (Europêche) välillä tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta (EUVL L 25, 31.1.2017, s. 12 - 35).

2 Asian valmistelu

Asetusehdotukset on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Suomen Varustamot ry:n, Suomen Merimies-Unioni SMU ry:n, Suomen Laivanpäällystöliitto ry:n sekä Suomen Konepäällystöliitto ry:n edustajien kanssa.

Ehdotus uudeksi asuinympäristöstä aluksella annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi on käsitelty 23.10.2024 työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa (MAN), jossa ovat edustettuina edellä mainittujen tahojen lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä Suomen Matkustajalaivayhdistys ry. Molemmat asetusehdotukset on käsitelty MAN:ssa x.x.20xx.

Asetusehdotukset ovat olleet lausunnolla x.x.2024 – x.x.2024. Lausunnot on pyydetty... Lausunnot on saatu... Lausuntopyyntö liitteinen sekä annetut lausunnot ovat saatavissa...

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 11 §:n mukaan laivanisännän on huolehdittava siitä, että laivaväen asuintilat ovat asianmukaiset ja turvalliset. Ehdotuksen tavoitteena on muuttaa laivaväen asuinympäristöä aluksella koskeva tarkempi sääntely vastaamaan entistä täsmällisemmin MLC:n asuintiloja koskevia vähimmäissäännöksiä, poistaa yksityiskohtaista kansallista sääntelyä ja ylipäänsä selkeyttää asuintiloja koskevaa nykyistä sääntelyä. Tarkoituksena on myös selkeyttää melua ja käytäviä koskevan sääntelyn suhdetta osin päällekkäiseen aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun sääntelyyn.

Asuintilojen korkeusmitta (2,03 m) säilyisi ennallaan, mutta säännöksessä mahdollistettaisiin MLC:n mukaisesti alempi korkeus tiloissa, joissa ei edellytetä täydellistä liikkumisvapautta. Voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännöksessä on ollut alempi korkeusmitta, josta on myös ollut mahdollista poiketa. Myös MLC:n mukainen mahdollisuus makuuhyttien sijoittamiseen aluksen etuosaan sisällytettäisiin asetukseen. Tiettyihin alustyyppeihin makuuhyttit rakennetaan lähtökohtaisesti aluksen etuosaan. Voimassa olevasta asetuksesta tämä mahdollisuus kuitenkin osin puuttuu, tosin siirtymäsäännöksen mukaan asuintilojen sijaintia koskevaa säännöstä ei ole sovellettu siirtymäsäännöksen tarkoittamiin aluksiin.

Voimassa oleva asetus on edellyttänyt useammalle päällystön kuuluvalle henkilölle makuuhyttien yhteydessä olevaa päivähyttiä aina järjestettäväksi kuin mitä MLC edellyttää. Siirtymäsäännös on taasen sisältänyt osin MLC:tä lievemman vaatimuksen päällystön päivähytteistä. Asetukseen otettaisiin MLC:n vähimmäisvaatimusta vastaava säännös päällystön päivähytteistä. Aluksen päälliköllä, yliperämiehellä ja konepäälliköllä olisi oltava aina makuuhyttien yhteydessä erillinen päivähytti, jos aluksen bruttovetoisuus on vähintään 3 000. Samalla luovutettiin tarpeettomana voimassa olevaan asetukseen sisältyvästä työsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta myöntää poikkeus päivähyttiä koskevasta vaatimuksesta bruttovetoisuudeltaan alle 3 000 aluksella. Tietävästi tällaisia poikkeuslupia ei ole myönnetty. Ylipäänsä viranomaisen toimivallan tulisi perustua lakiin, joten toimivallan antaminen viranomaiselle poikkeuksien myöntämiseen asetustasolla ei ole kaikilta osin ollut asianmukainen ratkaisu.

MLC mahdollistaa, että hyttien pinta-aloista voidaan poiketa pienten, bruttovetoisuudeltaan alle 200 alusten osalta. Voimassa olevassa asetuksessa tällaista säännöstä ei ole ollut, mutta siirtymäsäännös on sisältänyt varsinaisen asetuksen säännöksistä poikkeavan taulukon makuuhyttien lattiapinta-aloista. Ehdotuksen mukaan makuuhyttien vähimmäispinta-aloja ei sovellettaisi bruttovetoisuudeltaan alle 200 alukseen, jos se olisi perusteltua aluksen koko ja siellä työskentelevän laivaväen määrä huomioon ottaen.

Melua, sen mittaamista sekä ilmäänen eristysindeksilukuja koskevia säännöksiä selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin SOLAS-sääntelyn kanssa. SOLAS-yleissopimuksen muutoksella on tullut sitovasti voimaan melua koskeva säännöstö (*Code on Noise Levels on Board Ships*)⁶, joka on saatettu Suomessa asetustasoisena voimaan valtioneuvoston asetuksella 404/2014. Säännöstö sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä melusta, sen mittaamisesta sekä ilmäänen eristyksestä, ja sitä sovelletaan lähtökohtaisesti kansainvälisessä liikenteessä käytettäviin bruttovetoisuudeltaan vähintään 1 600 aluksiin. Voimassa oleva laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettu valtioneuvoston asetus on sisältänyt vastaavia mutta osin erilaisia säännöksiä, joita on sovellettu

⁶ Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 30 päivänä marraskuuta 2012 antama päätös MSC.337(91). Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintäministeriö antaa päätöksestä ja siihen tehdyistä muutoksista tietoa suomeksi ja ruotsiksi.

laajasti kaikenkokoisiin suomalaisiin aluksiin. Meluarvoja ja ilmaäänen eristysindeksilukuja yhdenmukaistettaisiin SOLAS-sääntelyn kanssa. Mittaamista koskevista säännöksistä luovuttaisiin ja mittaamisen osalta viitattaisiin melua koskevaan SOLAS-säännöstöön, jota olisi noudatettava soveltuvin osin.

Ehdotetussa asetuksessa ei enää jatkossa säädettäisi asuintilojen käytävien vähimmäisleveyksistä. Tämä selkeyttäisi sääntelyä suhteessa SOLAS-sääntelyyn ja muuhun aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun lakiin pohjautuvaan sääntelyyn. Osana SOLAS-sääntelyä on voimassa paloturvallisuusjärjestelmäsäännöstä (*Code For Fire Safety Systems*)⁷, joka on saatettu Suomessa asetustasoisena voimaan tasavallan presidentin asetuksella 46/2003. Kyseisessä paloturvallisuusjärjestelmäsäännöstössä poistumisteiden vähimmäisleveydet on säännelty kansainvälisessä liikenteessä käytettävien bruttovetoisuudeltaan yli 500 olevien lastialusten sekä matkustaja-alusten osalta. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto on alusturvallisuuslain nojalla antanut käytännössä kaikkien muiden alustyyppien osalta poistumisteiden leveyksiä koskevia määräyksiä.⁸ Voimassa oleva asetus laivaväen asuinympäristöstä aluksella sisältää osin paloturvallisuusjärjestelmäsäännöstöä vastaavia, mutta osin erilaisia säännöksiä, joita on sovellettu laajasti kaikenkokoisiin suomalaisiin aluksiin. Nykyisessä asetuksessa käytävien vähimmäisleveys määräytyy aluksen bruttovetoisuuden mukaan viisiportaisesti, lisäksi siirtymäsäännös on sisältänyt neliportaisen käytävien vähimmäisleveyden, mistä on voinut tietyissä tilanteissa poiketa. Päällekkäinen ja osin erilainen sääntely käytävien leveydestä on johtanut epäselvään ja epätydyttävään tilanteeseen. Koska muu sääntely kattaa erilaisten alusten poistumisteiden vähimmäisleveydet tai leveydessä huomioon otettavat tekijät, ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvasta sääntelystä poistettavaksi muun sääntelyn kanssa päällekkäinen sääntely. MLC ei sisällä määräyksiä käytävien vähimmäisleveyksistä.

Edellä olevien muutosten lisäksi asetuksessa yksinkertaistettaisiin valaistusta koskevaa sääntelyä. Valaistusvoimakkuuden vähimmäisarvoista ja niiden mittaamista koskevasta sääntelystä luovuttaisiin. Makuuhyttien vaatekaappien mitat muutettaisiin vastaamaan MLC:n tilavuusmittoja. Virkistystiloja koskevaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta sosiaalisista yhteyksistä, jota koskeva lisäys hyväksyttiin MLC:hen vuonna 2022. Lisäksi verrattuna voimassa olevan asetuksen joihinkin säännöksiin ehdotetun asetuksen sanamuotoja tarkistettaisiin tai tehtäisiin muita muutoksia, joiden tarkoituksena on selkeyttää tai yksinkertaistaa nykyistä sääntelyä. Ulkomailta käytettynä hankittuja aluksia koskevat tarvittavat poikkeukset otettaisiin asianomaisiin aineellisoikeudellisiin säännöksiin.

Edellä on kuvattu keskeisimpiä ehdotuksia laivaväen asuinympäristöstä aluksella koskevan asetuksen osalta. Tässä yhteydessä on pidetty tarkoituksenmukaisena ehdottaa muutoksia myös asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annettuun valtioneuvoston asetukseen. Laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen käytäviä koskeva säännös on aikanaan sisällytetty sellaisenaan asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annettuun valtioneuvoston asetukseen. Käytävien vähimmäisleveydet eivät perustu kalastusdirektiiviin. Käytäviä koskeva 15 §:n säännös ehdotettaisiin kumottavaksi myös kalastusalusten osalta. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi putkien läpivientä koskevaan säännökseen vastaava selkeyttävä sanamuodon muutos kuin toiseen asetukseen.

4 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotettu asetus laivaväen asuinympäristöstä aluksella koskisi lähtökohtaisesti kaiken kokoisia kansainvälisessä liikenteessä ja kotimaan liikenteessä käytettäviä suomalaisia aluksia sekä niissä asuvan laivaväen asuinympäristöä. Ehdotettu asetus asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta koskisi vähintään 24 metriä pitkiä kaupallista toimintaa harjoittavia merikalastusaluksia, joilla työskentelee sekä työsuhteessa olevia että muita kalastajia tai pelkästään työsuhteessa olevia kalastajia.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen rekisteröidyn kauppalaivaston koko oli syyskuussa 2024 yhteensä 1 170 alusta. Rekisteröity kauppalaivasto käsittää kaikki Suomen alusrekisteriin rekisteröidyt alukset aluksen kokoon tai laatuun katsomatta. Suomen varsinaisen kauppalaivaston (vähintään 15 m pituiset konealukset) koko oli 657 alusta syyskuussa 2024. Pienaluksiin (alle 15 m pituiset konealukset) kuului 233 alusta ja proomuihin sekä muihin kuljetuskoneettomiin aluksiin 280 alusta. Bruttovetoisuuden perusteella varsinaisen

⁷ Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 5 päivänä joulukuuta 2000 antama päätös MSC.98(73). Ks. edellinen kommentti.

⁸ Liikenne- ja viestintäviraston määräys alusten paloturvallisuudesta, voimaantulopäivä 24.1.2024 (TRA-FICOM/214025/03.04.01.00/2022).

kauppalaivaston suurimmat alusluokat olivat ro-ro-matkustaja-alukset ja ro-ro-lastialukset. Alusmäärällisesti eniten varsinaisessa kauppalaivastossa oli matkustaja-aluksia ja erikoisaluksia.

Taulukko 1. Suomen varsinainen kauppalaivasto 30.9.2024⁹:

	Lukumäärä
Matkustaja-alukset	179
Ro-ro-matkustaja-alukset	53
Ro-ro-lastialukset	37
Irtolastialukset	7
Muut kuivalastialukset	81
Säiliöalukset	9
Erikoisalukset	174
Muut alukset ¹⁰	117
Varsinainen kauppalaivasto yhteensä	657

Varsinais-Suomen ELY-keskukselta saatujen tietojen mukaan merialueen rekisteröityjen kalastusalusten määrä on tällä hetkellä yhteensä 3 262, joista Manner-Suomessa rekisteröityjen kalastusalusten osuus oli 2 978 ja Ahvenanmaalla rekisteröityjen osuus 284. Yli 24 metriä pitkiä merialueen rekisteröityjä kalastusaluksia näistä on yhteensä 18 kappaletta.¹¹

Laivaväkeä tilastoidaan eri tilastoissa eri tavoin ja tilastot kuvaavat laivaväen määrää hieman eri näkökulmista. Kaikki tilastoissa mukana olevat laivaväkeen kuuluvat merenkulkijat eivät myöskään välttämättä asu aluksella. Eri tilastot antavat kuitenkin jonkinlaisen kokonaiskuvan laivaväen määrästä. Tilastokeskuksen ylläpitämä merimiestilasto sisältää suomalaisilla aluksilla palvelleet suomalaiset ja ulkomaiset merimiehet. Tilastossa on mukana lisäksi myös ulkomaisilla aluksilla palvelleita suomalaisia merimiehiä, sikäli kun heistä on saatu tietoja. Merimiestilaston mukaan merimiesammateissa työskennelleiden eri henkilöiden lukumäärä vuonna 2023 oli yhteensä 9 116, joista naisia oli 2 655.¹² Merimiestilaston mukaan aluksilla olleiden merimiesten lukumäärä 30.6.2023 oli yhteensä 3 502 (ulkomaan liikenne 2 822 ja kotimaan liikenne 680) ja 31.12.2023 yhteensä 2 679 (ulkomaan liikenne 2 474 ja kotimaan liikenne 205).¹³

Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämästä liikenneasioiden rekisteristä saatujen tietojen mukaan vuonna 2023 Suomalaisilla ulkomaanliikenteen kauppa-aluksilla (pl. jäänmurtajat ja monitoimimurtajat) työskenteli miehistötoimissa yhteensä 1 280 henkilöä ja ulkomaanliikenteen matkustaja-aluksilla yhteensä 4 677 henkilöä, eli miehistöä näillä aluksilla työskenteli yhteensä 5 957. Suomalaisilla ulkomaanliikenteen aluksilla, joiden bruttovetoisuus on yli 1 600 (pl. jäänmurtajat ja monitoimimurtajat), työskenteli kansipäällystötoimissa yhteensä 932 ja konepäällystötoimissa yhteensä 702 henkilöä. Ulkomaanliikenteessä käytettävillä, bruttovetoisuudeltaan alle 1 600 lastialuksilla (kuivalasti, säiliö- ja erikoisalukset) työskenteli kansipäällystöstä yhteensä 230 ja konepäällystöstä yhteensä 125 henkilöä. Suomalaisilla kotimaanliikenteen matkustaja-aluksilla oli vuonna 2023 laivaväkeä yhteensä 943 henkilöä.¹⁴ Liikenne- ja viestintävirastolta saatujen tietojen mukaan vuonna 2021

⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kauppalaivasto [verkkajulkaisu]. ISSN=2670-1642. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 14.10.2024]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/klaiv>.

¹⁰ Kauppalaivastoon kuuluvat muut alukset kuin matkustaja-, kuivalasti- ja säiliöalukset eli mm. hinaajat, jäänmurtajat, työntöproomut, kalastusalukset sekä hallinnolliset alukset.

¹¹ Vastaus tietopyyntöön 28.10.2024. Tiedot on poimittu merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain (690/2010) 21 § mukaisesta rekisteristä.

¹² Merimiestilaston perustiedot on saatu Traficomien pitämästä merimiesrekisteristä, joka perustuu lakiin laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta (1687/2009).

¹³ Merimiestilasto. Traficomien tilastojulkaisuja 1/2024 [verkkajulkaisu]. ISSN 2669-9087. Helsinki: Liikenne- ja viestintävirasto Traficom [Viitattu 2.10.2024]. Saantitapa: <https://tieto.traficom.fi/fi/tilastot/merimiestilasto>. Tilastossa on esitetty koko vuoden aikana merimiesammateissa työskennelleiden eri henkilöiden kokonaislukumäärä sekä kahtena ajankohtana – 30.6. ja 31.12. – aluksilla juuri sillä hetkellä työssä olleiden merimiesten lukumäärä.

¹⁴ Liikenne- ja viestintäviraston vastaus tietopyyntöön (5.9.2024). Tiedot suomalaisilla aluksilla työskentelevistä merenkulkijoista saadaan liikenneasioiden rekisteriin kuukausittain tai työjaksoittain suoraan varustamoilta. Liikenne- ja viestintäviraston tiedot ovat merenkulkijoista, jotka ovat olleet aluksella työssä otannan (vuoden 2023) aikana. Rekisteriin

jäänmurtaajilla työskenteli kansipääallystää 105, konepääallystää 80, miehistää 136 ja talousosaston henkilökuntaa 53 henkilöä, eli yhteensä 374 henkilöä.¹⁵

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tietojen mukaan Suomen kalastusaluksilla toimivien henkilöiden vähimmäismäärä on 3 888, joista yli 24 metrin pituisilla kalastusaluksilla toimii 59 henkilöä. Kaikki kalastusaluksilla toimivat henkilöt eivät välttämättä ole työsuhteessa, sillä suurin osa kalastajista toimii yksityisinä elinkeinonharjoittajina.¹⁶

Merenkulkua on vahvasti globaalisti kilpailtu toimiala, jossa kysyntä määräytyy pitkälti maailman talouden yleisen tilan ja kuljetuspalveluja koskevien säädösten ja tukien mukaan.¹⁷ Merenkululle elinkeinona on tunnusomaista, että toiminta on helposti siirrettävissä toisen valtion lainsäädännön alaisuuteen alusrekisteriä vaihtamalla.¹⁸ Merenkulkua ja merityötä sääntelevä normisto perustuu merkittävästi kansainvälisiin sopimuksiin, joten jos kansalliset säännökset poikkeavat Suomessa merkittävästi vastaavista kansainvälisistä säännöksistä, tällä voidaan arvioida olevan välittömiä vaikutuksia alan kansainväliseen kilpailukykyyn. Kauppamerenkullalla ja suomalaisella merenkulkuelinkeinolla on katsottu olevan myös Suomen huoltovarmuutta tukeva vaikutus.

Alushankintojen rahoittajille on tärkeää, että alus on jo rakentamisvaiheessa Suomen rekisterissä. Uudisalus-hankinnat ovat pääomaintensiivisiä ja edellyttävät usein monimutkaisia rahoitusjärjestelyjä. Suomen Varustamot ry:n mukaan useampi rakennusprojekti on odottamassa asuin ympäristöasetuksen muuttamista sellaiseksi, että se vastaisi kansainvälisiä määräyksiä. Käytettyjen alusten hankinta Suomeen on käytännössä ollut pysähdyksissä voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännöksessä asetetun siirtymäajan umpeuduttua. Suomen Varustamot ry:n arvion mukaan 5 -10 aluksen transaktiot ovat joko toteutuneet muiden lippujen alle tai jääneet kokonaan toteutumatta.

Ehdotuksen mukaan alusten asuin ympäristöä koskevaa kansallista sääntelyä lähtökohtaisesti yksinkertaistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainväliseen sääntelyyn. Ehdotettujen muutosten arvioidaan osaltaan helpottavan alusten hankkimista Suomen lipun alle sekä edistävän kotimaisten varustamoiden aluskannan säilymistä. Myös varustamo yritysten hallinnollinen taakka kevenisi ja byrokratia vähenisi, kun asetuksen yksityiskohtainen sääntely vähenisi, esimerkiksi valaistuksen mittaamista koskien. Valaistusmittauksista aiheutuu varustamoille kustannuksia niiden käyttäessä ulkopuolista asiantuntijaa. Valaistusmittauksen suorittavien asiantuntijoiden saatavuus on myös voinut osoittautua käytännön haasteeksi. Yritysten ei myöskään enää jatkossa tarvitsisi toimittaa melun mittauksista tehtävää aluskohtaista selvitystä työsuojeluviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä. Näin ei tosin välttämättä nykyisinkään ole aina toimittu, vaan työsuojelutarkastaja on tarkastanut selvityksen työsuojelutarkastuksen yhteydessä, joten vaikutusten arvioidaan tämän osalta olevan käytännössä melko vähäisiä.

Ehdotettujen muutosten tarkoituksena ei ole heikentää laivaväen suojelun tasoa eikä alusten asuin ympäristön turvallisuutta ja terveellisuutta. Ehdotuksessa asuintiloja ja virkistysmahdollisuuksia koskevat säännökset vastaisivat entistä täsmällisemmin MLC:n vaatimuksia. Laivaväen asuin ympäristön terveellisyys ja turvallisuus tulee edelleen kaikissa olosuhteissa varmistaa ja laivanisännän on huolehdittava siitä, että laivaväen asuintilat ovat asianmukaiset ja turvalliset.

Ehdotuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Ehdotetuilla muutoksilla ei puututa työsuojeluviranomaisen toimivaltaan. Esityksellä saattaa olla vaikutuksia viranomaisten suorittamaan alusten työsuojelutarkastuksiin liittyvään yksityiskohtaiseen valvontaan, mutta vaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä. Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet valvovat työsuojelulainsäädännön noudattamista

merkitään vain varsinaiset meripalvelupäivät. Laivanisännät ovat ilmoitusvelvollisia kaikista aluksillaan palvelevista merimiestyössä olevista henkilöistä, joten he ilmoittavat rekisteriin myös ulkomaiset merenkulkijat. Mikäli laivanisäntä ei ole ilmoittanut meripalvelua rekisteriin tai joku henkilö ei ole sinä vuonna ollut aluksella työssä (esim. pitkä sairauspoissaolo, perhevapaa), niin tieto puuttuu rekisteristä ja silloin myös tuloksista. Jos henkilö on toiminut usealla aluksella saman vuoden aikana, hänet on huomioitu laskuissa vain kerran yhdessä poiminnan osassa. Sama merenkulkija voi kuitenkin esiintyä eri kriteereillä suoritetuissa poiminnoissa, jos hän on esimerkiksi kesken vuoden 2023 siirtynyt miehistötehtävistä päällystötoimeen, tai mikäli hän on vaihtanut eri hakusäännön alukseen työhön, esimerkiksi suurelta lastialukselta ns. pientonnistoon.

¹⁵ Liikenne- ja viestintäviraston vastaus tietopyyntöön (29.3.2023).

¹⁶ Vastaus tietopyyntöön 28.10.2024. Tiedot on poimittu merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain (690/2010) 21 § mukaisesta rekisteristä.

¹⁷ Merenkulun tukijärjestelmää selvittävän työryhmän raportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:19.

¹⁸ Komission tiedonanto C(2004) 43 - Yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtioneuolle, 2004/C 13/03.

työpaikoilla. Vuonna 2023 työsuojelun vastuualueilla työskenteli 450 henkilöä, joista merenkulun työsuojelutarkastajia, jotka valvovat voimassa olevan asetuksen noudattamista, on tällä hetkellä 6 henkilöä. Alusten tarkastuksia tehtiin vuonna 2023 yhteensä 227, ja ne koskivat 140 alusta. Tarkastetuista aluksista noin puolet oli bruttovetoisuudeltaan yli 500 suuruisia ja noin puolet oli bruttovetoisuudeltaan alle 200 aluksia. Bruttovetoisuudeltaan 200 - 500 aluksia tarkastettiin seitsemän. Lisäksi tarkastettiin yksi alle 24 metrin pituinen kalastusalus. Tarkastuksista 153 liittyi MLC:hen ja ne kohdistuivat pääosin ulkomaan liikenteen kauppa-aluksiin. Tarkastettuja aluksia oli 66. MLC-tarkastuksista 32 tehtiin asiakirjojen perusteella ja yksi etätarkastuksena. Tarkastuksilla annettiin 245 toimintaohjetta ja 17 kehotusta. MLC-tarkastusten lisäksi tehtiin 74 tarkastusta, jotka kohdistuivat muun muassa erilaisiin yhteysaluksiin, työveneisiin, luotsikuttereihin, kalastusaluksiin sekä kotimaan liikenteen pieniin matkustaja-aluksiin. Eniten velvoitteita annettiin aluksen työympäristöstä.¹⁹

Työsuojeluvalvonnan Vera-tietojärjestelmästä saatujen tietojen mukaan työsuojeluviranomainen on antanut voimassa olevan asetuksen säädösviitteillä yhteensä 288 velvoitetta, joista 13 on kehotuksia ja loput toimintaohjeita. Lukumäärällisesti eniten on annettu asuintilojen valaistusta sekä melua koskevia velvoitteita, joissa kyse on pääsääntöisesti ollut siitä, että alukselta on puuttunut mittauksesta tehty selvitys. Aluehallintovirastolta 3.7.2024 saadun tiedon mukaan yhtään voimassa olevan asetuksen 3 §:n 3 momentin mukaista päivähyttejä koskevaa poikkeuslupaa ei ole tähän mennessä haettu, joten poikkeusmahdollisuuden poistumisella ei pitäisi olla käytännössä vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

5 Lausuntopalaute

Esityksen valmistelun yhteydessä on järjestetty lausuntokierros. Lausuntopyyntö julkaistiin lausunto-palvelu.fi-palvelussa ajalla xx.xx.2024 – xx.xx.xxxx. Lausuntoa pyydettiin kaikkiaan xx taholta. Lisäksi kaikilla muilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa lausuntopalvelu.fi –sivustolla julkaistusta esitysluonnoksesta. Lausunnon antoi yhteensä xx tahoa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi laivaväen asuinympäristöstä aluksella

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta siten, että asetusta sovellettaisiin pykälässä mainittuja aluksia lukuun ottamatta kaikkiin suomalaisiin aluksiin. Aluksessa työskentelevällä laivaväellä, joka asuu aluksella, on oltava asianmukaiset ja turvalliset asuintilat. Asetuksen yleinen soveltamisala vastaisi voimassa olevan asetuksen soveltamisalaa. Voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti kaikkia ehdotettavan asetuksen säännöksiä ei kuitenkaan sovellettaisi samalla tavalla kaikkiin suomalaisiin aluksiin, vaan kunkin yksittäisen pykälän soveltumista tiettyihin aluksiin tarkennettaisiin jäljempänä itse pykälissä. Tämä tapahtuisi esimerkiksi asettamalla aluksen bruttovetoisuuteen perustuvia rajoja säännösten soveltumiselle, tai pois-sulkemalla ulkomailta käytettynä hankitut alukset tiettyjen säännösten soveltamisen ulkopuolelle.

2 §. Asuintilojen korkeus ja sijainti. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin asuintilojen korkeudesta. Kaikissa asuintiloissa olisi oltava riittävä huonekorkeus. Huonekorkeus ei siten saisi olla missään asuintiloissa niin matala, että se aiheuttaisi haittaa tai vaaraa laivaväen turvallisuudelle tai terveydelle. Niissä tiloissa, joissa edellytetään täydellistä liikkumisvapautta, korkeuden olisi oltava vähintään 2,03 metriä. Täydellistä liikkumisvapautta edellytetään yleensä tavanomaisilla kulku- ja oleskelualueilla. Matalampi korkeus voisi olla mahdollinen esimerkiksi makuuhytin tai muun tilan reuna-alueilla, joihin sijoitetaan kalusteita.

Vähimmäiskorkeus 2,03 metriä vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:ää sekä MLC:n normin A3.1.6 kohdan a alakohtaa. Voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännös on kuitenkin mahdollistanut, ettei kyseistä vähimmäiskorkeutta ole edellytetty kaikissa aluksissa. Ulkomailta käytettynä hankittujen alusten kohdalla asuintilojen korkeus ei edelleenkään välttämättä aina vastaisi säädettyä vähimmäiskorkeutta. Tämän vuoksi momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi näiden alusten osalta poikkeusmahdollisuus, jos tällaisen aluksen tilojen muuttaminen on käytännössä mahdotonta tai kohtuutonta. Tilojen muuttamisen mahdollisuutta tai kohtuuttomuutta olisi arvioitava ennen kaikkea aluksen rakenteiden ja niiden muuttamisen teknisten mahdollisuuksien kautta, jotta alus täyttäisi kaikilta osin edelleen sen tekniselle turvallisuudelle asetetut vaatimukset eikä sen turvallinen käyttö muutosten johdosta vaarantuisi.

¹⁹ Työsuojeluhallinnon vuosikertomus 2023. Työsuojeluhallinnon julkaisuja 2fin/2024. ISSN: 2737-0879. Saantitapa: <https://tyosuojelu.fi/tietoa-meista/julkaisut/vuosikertomukset>.

Ehdotetun pykälän 2 momentti, jossa säädettäisiin kiellosta käyttää asuintiloja läpikulkuteinä muihin tiloihin, vastaisi osin nykyisen 2 §:n 2 momenttia sekä MLC:n normin A3.1 6 kohdan e alakohtaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin makuuhyttien sijoittelusta. Voimassa olevan asetuksen 2 §:n 3 momentin säännös on mahdollistanut bruttovetoisuudeltaan vähintään 500 aluksissa makuuhyttien sijoittamisen ainoastaan aluksen keski- tai peräosaan ylimmän lastivesiviivan yläpuolelle. Käytännössä esimerkiksi ro-ro-aluksilla makuuhytit on kuitenkin jopa pääsääntöisesti sijoitettu aluksen etuosaan niin kutsuttuun keulatorppaan. Ehdotuksessa säännöksen kirjoitustapaa yhdenmukaistettaisiin vastaamaan paremmin MLC:n normin A3.1.6 kohdan c ja d alakohtia. Ehdotuksen mukaan makuuhyttien sijoittaminen myös aluksen etuosaan sallittaisiin tarvittaessa ottaen huomioon aluksen koko, tyyppi ja käyttötarkoitus. Tällöinkin makuuhytit tulisi kuitenkin lähikohtaisesti sijoittaa lastiviivan yläpuolelle siten, että niihin tulee luonnonvalo. Makuuhyttejä ei koskaan saa sijoittaa törmäyslaipion keulapuolelle. Jos makuuhyttejä sijoitetaan aluksen etuosaan, tulee ottaa huomioon muun muassa aallokon ja jääolosuhteiden aiheuttama melu ja värinä. Voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti makuuhyttejä ei myöskään saisi sijoittaa sellaisen kannen alapuolelle, josta aiheutuu häiritsevä meluhaitta.

3 §. Makuu- ja päivähytit. MLC:n normin A3.1 9 kohdan a alakohdan mukaan lähtökohta on, että muilla kuin matkustaja-aluksilla jokaisella merenkulkijalla on oma makuuhytti. Pääsäännöstä voidaan kuitenkin poiketa bruttovetoisuudeltaan alle 3 000 aluksilla tai erikoisaluksilla tietyin edellytyksin. Kansallisesti tästä yhden hengen hyttiä koskevasta vaatimuksesta ja siitä poikkeamisesta on säädetty laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 11 §:n 2 momentissa. Laissa poikkeamismahdollisuus koskee erikoisalusten lisäksi kuitenkin ainoastaan bruttovetoisuudeltaan alle 1 000 aluksia.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhden hengen makuuhytin vähimmäispinta-alasta. Ehdotetussa momentissa esitetyt neliömäärät vastaisivat voimassa olevan 3 §:n 1 momentin sekä MLC:n normin A3.1 9 kohdan f alakohdan mukaisia neliömääriä. Makuuhytin lattiapinta-alaa mitattaessa otettaisiin huomioon myös ala, jolla vuoteet, kaapit, pöydät ja muu kalustus sijaitsevat. Hyttiin liittyvää saniteettitilaa ei kuitenkaan laskettaisi mukaan makuuhytin pinta-alaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin makuuhyttien vähimmäispinta-aloista silloin, kun kyseessä on useamman kuin yhden hengen hytti. Momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 3 §:n 2 momenttia. Momentissa esitetyt neliömäärät vastaisivat myös lähtökohtaisesti MLC:n normin A3.1 9 kohdan i ja h alakohtia. Erona kuitenkin on, että MLC:n normin A3.1 9 kohdan h alakohta koskee bruttovetoisuudeltaan alle 3 000 aluksia, kun taas ehdotettu säännös koskisi laissa säädettyä poikkeamismahdollisuutta vastaavasti bruttovetoisuudeltaan alle 1 000 aluksia.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin MLC:tä vastaavasti makuuhytin yhteydessä olevasta päivähytistä. Kuten MLC edellyttää, kaikille päällystään kuuluville tulisi mahdollisuuksien mukaan järjestää makuuhytin yhteydessä oleva päivähytti. Kuitenkin aluksen päälliköllä, yliperämiehellä ja konepäälliköllä olisi aina oltava makuuhytin yhteydessä erillinen päivähytti, jos aluksen bruttovetoisuus on vähintään 3 000. Jos päällystään kuuluvalla ei olisi päivähyttiä, makuuhytin pinta-alan pitäisi olla nykyistä vastaavasti momentin mukainen. Kansallisesti päällystö on määritelty laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetussa laissa, jonka 4 §:n 7 kohdan mukaan päällystöllä tarkoitetaan aluksen päällikköä, konepäällikköä, perämiestä, konemestaria, talousosaston esimiestä ja muuta esimiesasemassa olevaa henkilöä.

Ehdotettu säännös eroaisi voimassa olevasta asetuksesta, joka edellyttää nykyisin, että myös ensimmäisellä konemestarilla ja talousosaston esimiehellä on aina oltava makuuhytin yhteydessä erillinen päivähytti. Toisaalta siirtymäsäännös on mahdollistanut joustavuutta päivähyttivaatimuksesta. Lisäksi voimassa olevan asetuksen mukaan bruttovetoisuudeltaan alle 3 000 aluksella päivähyttivaatimukseen on voinut hakea poikkeusta. Ehdotetussa momentissa ei enää säädettäisi poikkeusmahdollisuudesta, koska sille ei enää olisi tarvetta.

Vaatus päivähytistä vastaisi MLC:n normin A3.1 9 kohdan k, l ja m alakohtia. Eroavaisuutta syntyy käytännössä siitä, että alustyyppin erotteleminen lisäksi MLC myös jakaa hytin pinta-alassa päällystön erikseen alipäällystään ja ylipäällystään.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin miesten ja naisten erillisistä makuuhyteistä. Ehdotettu momentti vastaisi voimassa olevaa asetusta sekä MLC:n normin A3.1 9 kohdan b alakohtaa.

Ehdotetun pykälän 5 momentissa säädettäisiin bruttovetoisuudeltaan alle 200 alusten osalta mahdollisuudesta poiketa ehdotetun pykälän mukaisista makuuhyttien vähimmäislattiapinta-aloista. Tämä olisi tarpeen jouston mahdollistamiseksi pienten alusten osalta, joissa voi usein olla aluksen koko ja siellä työskentelevän laivaväen

määrä huomioon ottaen käytännössä mahdotonta noudattaa säädettäväksi ehdotettavia lattiapinta-aloja. Ehdotettu säännös olisi uusi ja se vastaisi MLC:n normin A3.1 20 kohdan b alakohtaa. Vastaava poikkeaminen olisi mahdollista myös ulkomailta käytettynä hankitun aluksen kohdalla, jos aluksen muuttaminen jälkikäteen vaatimusten mukaiseksi olisi käytännössä mahdotonta tai kohtuutonta. Voimassa oleva siirtymäsäännös on mahdollistanut näiden alusten kohdalla poikkeamisen lattiapinta-aloista.

4 §. Makuuhuytien varustelu. Pykälässä säädettäisiin makuuhuytien varustelusta. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin makuuhuytin varusteluun kuuluvasta vuoteesta sekä lukittavasta vaatekaapista ja lipastosta. Ehdotetun momentin vuodetta ja sen kokoa koskeva säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 10 §:n 1 momenttia. Vaatekaapin osalta ehdotetaan, että sen koko määriteltäisiin MLC:tä vastaavasti litroina. Nykyisen 1 momentin 3 virkkeeseen sisältyvä säännös määrittelee vaatekaapille määrätyn leveyden, korkeuden ja syvyyden, mistä siirtymäsäännös on kuitenkin mahdollistanut joustoa. Ehdotettu momentti vastaisi MLC:n normin A3.1 9 kohdan c - e ja n alakohtia.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin makuu- tai päivähytin muusta varustelusta, ja se vastaisi voimassa olevan asetuksen 10 §:n 2 momenttia. Pöytää ja istuinta koskeva säännös vastaisi MLC:n normin A3.1 9 kohdan o alakohtaa. Ehdotetun momentin 2 virke vastaisi MLC:n makuuhuyttejä koskevan suosituksen B3.1.5 kohdan 15 alakohtaa, jonka mukaan makuuhyteissä tulisi olla peili, pieniä kaappeja henkilökohtaisia tarvikkeita varten, kirjahylly ja riittävä määrä vaatekoukkuja. Momentin vaatimus makuusijojen verhoista olisi kansallinen.

Ehdotettu 3 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 10 §:n 3 momenttia. Ylimääräistä vaatekaappia koskeva säännös olisi kansallinen. Jos aluksessa on säännöllisesti vaihtuvaa laivaväkeä, kuten aluksessa tavanomaisesti työskentelevää miehistöä sijaistavia henkilöitä, aluksessa voidaan varata yksi tai useampi hytti, joka varustetaan ylimääräisellä vaatekaapilla. Tällöin hytissä tavanomaisesti asuvan ei tarvitse tyhjentää omaa vaatekaappiaan.

Ehdotettu 4 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 10 §:n 4 momenttia. Pienillä bruttovetoisuudeltaan alle 500 aluksilla tai erikoisaluksilla ei esimerkiksi aina ole käytännössä tosiasiallista mahdollisuutta sijoittaa vaatimukset täyttävää vaatekaappia makuuhuytisiin. Säännös mahdollistaisi sen, että tällaisilla aluksilla, joilla se on teknisesti välttämätöntä, vaatekaapit voitaisiin tarvittaessa sijoittaa makuuhuytien ulkopuolelle, kuitenkin niiden välittömään läheisyyteen.

5 §. Materiaalit, eristys ja viemärointi. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin asuintiloissa käytettävistä materiaaleista. Niiden tulisi olla tarkoituksenmukaisia ja edistettävä terveellistä asuinympäristöä. Momentti vastaisi MLC:n normin A3.1 6 kohdan f alakohtaa. Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin asuintilojen viemäroinnistä ja eristämisestä ja se vastaisi MLC:n normin A3.1 6 kohdan b ja g alakohtaa. Säännökset olisivat uusia.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin putkien läpiviennistä laivaväen asuintiloihin. Se vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 2 momentin säännöstä, mutta sitä täsmennettäisiin, koska nykyisen säännöksen sanamuotoa voidaan tulkita siten, että se sisältää käytännössä kiellon johtaa millekään putkille läpivientejä asuintiloihin. Ehdotuksen mukaan kielto koskisi jatkossa asuintiloihin johdettavia läpivientejä hydraulii-, kaasu- tai höyryputkille taikka muille näitä vastaaville putkille, ellei se olisi teknisistä syistä välttämätöntä. Tarkoituksena on, ettei tällaisia putkia lähtökohtaisesti vedettäisi asuintilojen kautta, koska ne sisältävät vuotoaaran ja riskin esimerkiksi haitallisesta lämpösäteilystä tai melusta. Jos teknisistä syistä tällaisten putkien vetäminen asuintilojen kautta on välttämätöntä, tulee kuitenkin aina huolehtia siitä, että laivaväen asuintilat ovat turvalliset ja terveelliset.

6 §. Ilmanvaihto. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin asuintilojen ilmanvaihdosta, jonka tulisi olla kaikilla aluksilla riittävä. Asuintilojen ilmanvaihdon tulisi olla järjestetty koneellisesti. Voimassa oleva asetuksen siirtymäsäännös on mahdollistanut tästä poikkeamisen eikä koneellista ilmanvaihtoa ole edellytetty aluksilla, joiden bruttovetoisuus on alle 400. Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilmanvaihtolaitteiston kunnossapidosta. Ehdotetut säännökset pääasiallisesti vastaisivat voimassa olevan asetuksen 4 §:ä, joskin pykälää ja siinä käytettyä terminologiaa selkeytettäisiin. Samalla ilmastointia koskeva säännös siirrettäisiin selvyuden vuoksi eri pykälään. Ehdotettu pykälä vastaisi MLC:n normin A3.1 7 kohdan a ja c alakohtia sekä MLC:n suositusta B3.1.2.

7 §. Lämmitys ja ilmastointi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asuintilojen lämmityksestä. Se vastaisi voimassa olevan asetuksen 5 §:ä sekä MLC:n normin A3.1 7 kohdan d alakohtaa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilmastoinnista, josta on nykyisin säädetty voimassa olevan asetuksen 4 §:n yhteydessä. Ilmastoinnilla

voidaan esimerkiksi viilentää ilmaa kuumissa olosuhteissa. Ehdotuksen mukaan kaikissa bruttovetoisuudeltaan yli 200 aluksissa tulisi olla koneellinen ilmastointijärjestelmä. Nykyisestä säännöksestä poiketen, ehdotettu säännös mahdollistaisi näin ollen jouston pienten alusten osalta. Ehdotettu säännös vastaisi MLC:n normin A3.1 7 kohdan b alakohtaa sekä normin A3.1 20 kohdan a alakohtaa.

8 §. Valaistus. Pykälässä säädettäisiin asuintilojen valaistuksesta. Ehdotettu 1 momentti vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevan asetuksen 6 §:n 1 momenttia. Asuintilojen valaistuksen tulisi olla aina riittävä. Riittävänä asuintilan yleisvalaistuksen valaistusvoimakkuutena voitaisiin pitää vähintään 100 luksia ja paikallisvalaistuksen osalta vähintään 300 luksia. Voimassa olevan asetuksen yksityiskohtaisista valaistusvoimakkuuden vähimmäisarvoista ja niiden mittaamista koskevista säännöksistä luovuttaisiin.

Ehdotettu 2 momentti vastaisi lähtökohdiltaan voimassa olevaa asetusta, mutta sääntelyä yksinkertaistettaisiin nykyisestä. Ehdotettu momentti vastaisi MLC:n normin A3.1 8 kohtaa sekä osin MLC:n suosituksen B3.1.4 1-2 alakohtia. Jatkossa ei enää erikseen säädettäisi voimassa olevan asetuksen 6 §:n 3 momentin tapaan katkaisijoista ja niiden sijoittelusta.

9 §. Melu. Melua koskevia voimassa olevia säännöksiä selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin Kansainvälinen merenkulkujärjestön (IMO) SOLAS-sääntelyn kanssa. SOLAS-yleissopimuksen muutoksella (IMO:n meriturvallisuuskomitean 30 päivänä marraskuuta 2012 hyväksymät päätöslauselmat MSC.337(91) ja MSC.338(91)) on tullut Suomea sitovasti voimaan melua koskeva säännöstö (*Code on Noise Levels on Board Ships*). Melua koskeva säännöstö sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä melusta, sen mittaamisesta sekä ilma-äänien eristyksestä. Melua koskevaa säännöstöä sovelletaan lähtökohtaisesti kansainvälisessä liikenteessä käytettäviin bruttovetoisuudeltaan vähintään 1 600 aluksiin. Se ei näin ollen sellaisenaan koske yksinomaan kotimaan liikenteessä käytettäviä aluksia eikä kansainvälisessä liikenteessä käytettäviä pienempiä, bruttovetoisuudeltaan alle 1 600 aluksia. Voimassa oleva asetus sisältää melun osalta melua koskevaa säännöstöä vastaavia, mutta osin erilaisia säännöksiä, joita on sovellettu laajasti kaikkiin suomalaisiin aluksiin niiden koosta ja liikennealueesta riippumatta.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin, mille alukselle olisi tehtävä asuintilojen A-äänitason mittaaminen. Melun mittaaminen olisi tehtävä uudelle alukselle tai ulkomailta käytettynä hankitulle alukselle, jos sitä ei ole aiemmin tehty. Melu olisi mitattava myös, jos aluksella on tehty olennaisia muutos- tai korjaustöitä. Säännös vastaisi lähtökohtaisesti voimassa olevan asetuksen liitettä 3. Siitä poiketen mittaamisesta tehtyä selvitystä ei kuitenkaan tarvitsisi enää toimittaa työsuojeluviranomaiselle kuuden kuukauden kuluttua omistusoikeuden siirtymisestä, vaan mittauksesta tehty selvitys olisi säilytettävä aluksella. Olennaisten muutos- ja korjaustöiden jälkeen suoritetusta mittaamisesta tehty selvitys olisi säilytettävä aluksella vastaavasti.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan asuintilojen A-äänitason melu ei saisi ylittää liitteessä säädettyjä enimmäisarvoja. Bruttovetoisuudeltaan vähintään 1 600 alusten osalta arvot olisivat yhdenmukaisia SOLAS-sopimukseen perustuvan melusäännösten kanssa. Kuten melusäännöstössä, jatkossa ei enää asetettaisi erillisiä raja-arvoja jatkuvalla tasaiselle melulle ja ajoittaiselle melulle merellä tai satamassa. Liite sisältäisi voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti, että ulkomailta käytettynä hankittujen alusten makuuhuytien A-äänitason melun raja-arvojen olisi mahdollista ylittyä enintään 5 dB.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin melun mittaamisesta. Koska melusäännöstössä on yksityiskohtaisesti säädetty melun mittaamisesta aluksella, kuten mittausolosuhteista, laitteistoista ja mittauspaikoista, säädettäisiin, että mittaamisessa tulisi soveltuvin osin noudattaa melusäännöstöä. Melua koskevan säännösten vaatimukset eivät kuitenkaan välttämättä kaikin osin sellaisenaan sovellu esimerkiksi pieniin aluksiin. Säännösten mittaamista koskevien määräysten soveltuvuutta arvioitaessa tulisikin ottaa huomioon muun muassa aluksen koko, tyyppi ja käyttötarkoitus.

Pykälään ehdotetuilla muutoksilla säännökset olisivat yhdenmukaiset Liikenne- ja viestintäviraston valvontavastuulle kuuluvan SOLAS-sääntelyyn perustuvan sääntelyn kanssa. Liikenne- ja viestintäviraston valvontavastuulle kuuluva lainsäädäntö ei kuitenkaan koske kaikkia aluksia ja sääntelyn painopiste on melun osalta aluksen rakentamisvaiheessa tapahtuvassa valvonnassa. Työsuojeluviranomainen puolestaan valvoo laivaväen työ- ja asuinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta kaikilla aluksilla jatkuvammin aluksen ollessa käytössä, joten valvonnan näkökulmasta sääntelyn osittaisen päällekkäisyyden ei käytännössä pitäisi muodostua ongelmaksi. Käytännössä työsuojeluviranomainen ja Liikenne- ja viestintävirasto tekevät alusten valvonnassa yhteistyötä laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 19 §:n mukaisesti.

10 §. Ilmäänen eristys. SOLAS-sopimukseen perustuvassa melua koskevassa säännöstössä on melun lisäksi myös ilmäänen eristystä koskevaa sääntelyä, joka koskee kansainvälisessä liikenteessä käytettäviä bruttove-

toisuudeltaan vähintään 1 600 aluksia, muttei tätä pienempiä tai kotimaan liikenteessä käytettäviä aluksia. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin ilmaäänen eristyksen eristysindeksiluvuista makuuhyttien ja muiden tilojen välillä. Ilmaäänen eristys tarkoittaa yleisesti ottaen rakennusosan, rakennusosien muodostaman kokonaisuuden tai materiaalin kykyä eristää äänilähteestä ympäristöön ilman välityksellä leviävää ääntä.²⁰ Ilmaäänen eristys on ennen kaikkea aluksen suunnittelussa ja rakentamisessa huomioitava seikka, ja sen kohdalla on kyse on eri asiasta kuin kuulon kautta aistittavasta A-äänitason melusta, josta säädettäisiin edellä 9 §:ssä. Mitä korkeampi eristysindeksiluku on, sitä parempi rakenteen tai materiaalin kyky eristää ääntä on. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan asetuksen 9 §:ää, mutta tarkoituksena olisi yhdenmukaistaa sääntelyä SOLAS-sääntelyyn pohjautuvan melusäännösten kanssa. Eristysindeksiluvut olisivat muutoin nykyistä vastaavat, mutta oleskelutilan ja avokannen välisestä eristysindeksiluvusta ei enää säädettäisi.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että säädetyistä eristysindeksiluvuista sallittaisiin aluksessa 3 dB:n poikkeama. Tämä vastaisi melusäännöstä, lisäksi 3 dB:n poikkeamismahdollisuus on sisällytynyt voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännökseen.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, milloin ilmaäänen eristyksen mittaaminen on suoritettava. Momentti vastaisi tältä osin voimassa olevaa säännöstä.

11 §. Virkistystilat. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin laivaväen virkistystiloista. Voimassa olevaan 11 §:n 1 momentin säännökseen verrattuna ehdotettu 1 momentti vastaisi nykyistä selkeämmin MLC:n virkistysmahdollisuuksia koskevaa sääntelyä. Ehdotetun säännöksen mukaan kaikkia aluksella asuvia varten olisi järjestettävä heidän tarpeitaan vastaavia virkistys- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Säännös vastaisi MLC:n normin A3.1 14 ja 17 kohtia.

MLC:n ohjeiston vuoden 2022 muutosten yhteydessä MLC:n normin A3.1 17 kohtaan lisättiin erillinen maininta sosiaalisista yhteyksistä. Muutoksen tavoitteena oli, että pitkiä ajanjaksoja merellä viettävät merenkulkijat voivat pitää yhteyttä läheisiinsä.²¹ Ehdotetussa säännöksessä maininta sosiaalisista yhteyksistä lisättäisiin MLC:n normin A3.1 17 kohdan muutoksen edellyttämällä tavalla kansalliseen lainsäädäntöön. Kuten MLC:n sitovassa normissa, myöskään ehdotetussa säännöksessä ei otettaisi kantaa siihen, millä tavoin yhteydenpito alukselta maihin tulisi järjestää. Mahdollisuuksia arvioitaessa tulisi ottaa huomioon muun ohella aluksen koko, tyyppi, liikennealue sekä käytettävissä olevat tosiasialliset mahdollisuudet yhteydenpidon järjestämiseen.

Ehdotettu 2 momentti vastaisi voimassa olevaa asetusta. Tietyn kokoluokan aluksissa olisi oltava erityisiä virkistystiloja. MLC:n sitova osa käsittelee enemmänkin virkistys- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia kuin varsinaisia virkistystiloja, joten ehdotettu säännös olisi kansallinen.

12 §. Ruokailutilat. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin aluksen ruokailutiloista. Pykälän 1 momenttiin ehdotettaisiin lisättäväksi MLC:n normin A3.1 10 kohdan a alakohdan mukainen säännös ruokailutilojen sijoittelusta. Ehdotuksen mukaan ruokailutilojen tulisi sijaita erillään makuuhytteistä ja niin lähellä keittiötä kuin käytännössä on mahdollista.

Toisin kuin voimassa olevan asetuksen 13 §:n 1 momentissa, ehdotetussa 2 momentissa ei enää edellytettäisi sitä, että koko laivaväen tulisi mahtua ruokailemaan samaan tilaan samanaikaisesti. Jatkossa ruokailutilojen riittävyttä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon ruokailutiloja todennäköisesti samanaikaisesti käyttävien laivaväkeen kuuluvien henkilöiden lukumäärä. Ehdotettu momentti vastaisi MLC:n normin A3.1 10 kohdan b alakohtaa. Ruokailutilat voisivat tarpeen mukaan olla erillisiä tai yhteisiä. Momentissa säädettäisiin lisäksi muiden kuin matkustaja-alusten osalta ruokailutilan pinta-alasta ruokailijaa kohti. Säännös vastaisi tältä osin MLC:n suosituksen B3.1.6 3 alakohtaa. Vähintään 1,5 neliömetrin ruokailutila vastaa myös voimassa olevaa sääntelyä, mutta siirtymäsäännös on mahdollistanut pienemmän pinta-alan ja siitä poikkeamisen.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että ruokailutiloihin on tultava luonnonvalo. Säännös vastaisi MLC:n normin A3.1 8 kohtaa, joka sinänsä mahdollistaisi tarvittaessa myös poikkeamisen matkustaja-alusten osalta. Ehdotettu säännös koskisi tästä poikkeusmahdollisuudesta huolimatta kuitenkin alustyyppistä riippumatta kaikkia suomalaisia aluksia.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin voimassa olevan asetuksen 13 §:n 2 momenttia vastaavasti mahdollisuudesta tarvittaessa poiketa ruokailutiloista koskevista säännöksistä, mikäli se on teknisesti välttämätöntä.

²⁰ Ympäristöministeriön ohje rakennuksen ääniympäristöstä, 2018.

²¹ Ks. HE 15/2024. Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Tämä mahdollisuus koskisi jatkossa bruttovetoisuudeltaan alle 200 aluksia. Lisäksi erikoisalusten osalta poikkeamismahdollisuus koskisi ainoastaan bruttovetoisuudeltaan alle 3 000 aluksia ottaen huomioon MLC:n normin A3.1 10 kohdan a alakohdan. Näihin pieniin aluksiin tai erikoisaluksiin ei käytännössä aina ole mahdollista rakentaa erillisiä ruokailutiloja, vaan laivaväki ruokailee tällöin muissa tiloissa. Jos näissä aluksissa olisi ruokailutilat, voitaisiin tarvittaessa myös joustaa ruokailutilan vähimmäispinta-alasta.

13 §. Saniteettitilat. Ehdotettuun pykälään olisi yhdistetty voimassa olevan asetuksen peseytymistiloja koskevan 15 §:n sekä käymälöitä koskevan 16 §:n 2 momentin säännökset. MLC:ssä käytetään termiä saniteettitilat, jota käytettäisiin jatkossa myös ehdotetussa asetuksessa.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että aluksella on oltava asianmukaisesti varustetut saniteettitilat erikseen miehille ja naisille. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 15 §:n 1 momenttia sekä MLC:n normin A3.1 11 kohdan a alakohtaa.

Ehdotetun 2 momentin pesuallasta koskeva säännös vastaisi niin ikään voimassa olevan asetuksen 15 §:n 1 momenttia. Kuitenkin niiden alusten, joiden osalta edellytettäisiin makuuhytissä olevaa pesuallasta, bruttovetoisuuden rajaa laskettaisiin 500:sta 200:an. Ehdotettu momentti vastaisi MLC:n normin A3.1 11 kohdan d alakohtaa sekä 20 kohdan a alakohtaa.

Ehdotetun pykälän 3 momentti vastaisi olennaisilta osin voimassa olevan asetuksen 15 §:n 2 momenttia, joskin kirjoitustapaa täsmennettäisiin vastaamaan paremmin MLC:n kyseistä kohtaa. Jatkossa säännöksessä viitattaisiin yhden tai kahden henkilön omassa käytössä olevien peseytymistilojen sijaan asukaskohtaisiin saniteettitiloihin. Ehdotettu säännös vastaisi MLC:n normin A3.1 11 kohdan c alakohtaa. Käytännössä säännös tarkoittaisi sitä, että jos makuuhytin yhteydessä ei olisi käytössä omaa saniteettitilaa, hytin ulkopuolella olisi oltava wc, pesuallas ja suihku tai kylpyamme enintään kuutta laivaväkeen kuuluvaa henkilöä kohden. Käymälät ja pesutilat voisivat olla myös erikseen.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin komentosillan ja konehuoneen tai konevalvontahuoneen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta saniteettitilasta. Näiden saniteettitilojen varustuksesta ei säädettäisi asetuksessa tarkemmin, vaan tarkoituksenmukainen varustus jäisi tapauskohtaisesti harkittavaksi. Säännös vastaisi osin voimassa olevan asetuksen 16 §:n 2 momenttia sekä MLC:n normin A3.1 11 kohdan b alakohtaa. Kyseinen MLC:n määräys mahdollistaa poikkeamisen bruttovetoisuudeltaan alle 3 000 aluksilla.

Ehdotetun pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 16 §:n 2 momentin viimeistä virkettä. Jatkossa ei kuitenkaan enää edellytettäisi, että lastialuksen kannelta olisi suoraan pääsy käymälään, vaan riittävää olisi, että saniteettitilat olisivat kannen välittömässä läheisyydessä.

Ehdotetun pykälän 5 momentti olisi uusi. Ehdotettu momentti vastaisi MLC:n normin A3.1 11 kohdan f alakohtaa joka edellyttää, että kaikissa pesutiloissa on oltava juokseva lämmin ja kylmä makea vesi. Säännös olisi tarpeen MLC:n täytäntöönpanon selkeyttämiseksi.

14 §. Saunatilat. Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentit vastaisivat osin voimassa olevan asetuksen saunatiloja koskevaa 17 §:ää. Kyse olisi kansallisesta sääntelystä. Lähtökohtaisesti bruttovetoisuudeltaan vähintään 500 aluksella olisi oltava saunatilat, joihin kuuluu löyly-, pesu- ja pukuhuone. Säännökseen kuitenkin lisättäisiin joustavuutta ottaen huomioon alusten erilaiset liikennealueet. Saunatilat eivät aina olisi välttämättömät, jos saunomismahdollisuus olisi järjestetty muulla tavoin. Esimerkiksi kotimaan liikenteessä saunomismahdollisuus voidaan toisinaan järjestää satamassa tai muualla maissa.

Ehdotettavaan 3 momenttiin otettaisiin ulkomailta käytettynä hankittuja aluksia koskeva poikkeussäännös. Voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännös on mahdollistanut vastaavan poikkeamismahdollisuuden. Ulkomailta käytettyinä hankituilta aluksilta ei lähtökohtaisesti löydy saunatiloja, ja niiden rakentaminen alukselle jälkikäteen saattaa olla käytännössä mahdotonta tai kohtuutonta. Saunatilojen rakentamista alukselle jälkikäteen voitaisiin pitää käytännössä mahdollisena tai kohtuuttomana, mikäli tämä esimerkiksi edellyttäisi merkittäviä aluksen rakenteiden muutostöitä tai aiheuttaisi aluksen rakenteiden turvallisuuden heikentymistä. Myös esimerkiksi paloturvallisuuteen liittyvät näkökohdat tulisi ottaa huomioon arvioinnissa. Muutostöiden arvioituista kustannuksista ei saisi muodostua kohtuuttomia, mutta saunan rakentamista jättämisen ei lähtökohtaisesti tulisi perustua ainoastaan taloudelliseen näkökulmaan.

15 §. Sairashytti. Ehdotettu sairashyttiä koskeva pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 19 §:n 1 ja 2 momentteja sekä MLC:n normin A3.1 12 kohtaa sekä osin MLC:n suositusta B3.1.8. Nykyisestä 3 momentista poiketen jatkossa edellytettäisiin, että sairashytin vuodepaikalta oltavalla laitteella olisi saatava yhteys komentosillan sijaan työvuorossa olevaan päällystön jäseneseen. Lisäksi ehdotetun pykälän 3 momentti olisi jatkossa

nykyistä joustavampi siten, ettei saniteetitilan tarvitsisi aina olla sairashytin yhteydessä, vaan se voisi tarvittaessa sijaita myös sairashytin välittömässä läheisyydessä.

16 §. Vaatehuolto. Ehdotettu pykälä vastaisi lähtökohtaisesti voimassa olevan asetuksen pesulaa koskevaa 20 §:ää, mutta sen sanamuotoa joustavoitettaisiin. Myös voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännös on mahdollistanut ulkomailta käytettyjä hankittujen alusten osalta poikkeamisen tietyissä tilanteissa pesulatilosta. Ehdotettu pykälä vastaisi MLC:n normin A3.1 13 kohtaa sekä 20 kohdan a alakohtaa sekä MLC:n suosituksen B3.1.7 4 kohtaa.

Ehdotuksen mukaan aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 200, olisi oltava mahdollisuus laivaväen vaatteiden pesemistä ja kuivaamista sekä tarvittaessa silittämistä varten pesulatilassa tai muutoin tähän tarkoitukseen soveltuvassa tilassa, ellei pesulapalvelut ole järjestetty muulla tavoin. Pykälässä tarkoitettaisiin lähtökohtaisesti laivaväen omia henkilökohtaisia vaatteita. Aluksella voisi olla erityiset pesulatilat, mutta myös muu tarkoituksenmukainen tila tai tilat voisivat tulla kyseeseen. Käytännössä aluksilla ovat yleistyneet esimerkiksi vaatteiden kuivaamisessa kuivausrummut erityisen kuivaustilan sijaan. Samoin pesulapalvelujen käyttö on yleistynyt. Ehdotuksen sanamuoto mahdollistaisi erilaiset ja aluksen koko, tyyppi, käyttötarkoitus ja liikennealue huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmat ratkaisut. Olennaista olisi, että laivaväen vaatteiden pesemiseen, kuivaamiseen ja tarvittaessa silittämiseen on järjestetty mahdollisuus, mutta tapa ja tilat voisivat erota eri aluksilla. On huomattava, että vaatehuolto voidaan järjestää henkilökohtaisten vaatteiden ja työvaatteiden osalta eri tavoin ja esimerkiksi työvaatteet pesetetään monesti pesulapalvelujen kautta.

17 §. Kaapit ja muut säilytystilat sekä ilmoitustaulu. Ehdotetun pykälän 1 momentti, jossa säädettäisiin kansi- ja konehenkilökunnan työvaatteiden säilyttämisestä, vastaisi lähtökohtaisesti voimassa olevan asetuksen 21 §:n 1 momenttia sekä ainakin osittain MLC:n suositusta B3.1.9. Työvaatteiden säilyttämistä varten olevassa kaapissa olisi hyvä olla ritilä tai aukko, jotta ilma pääsisi kiertämään, koska työvaatteet voivat usein olla esimerkiksi kosteita. Kastuneiden työvaatteiden kuivattamista koskevan 2 momentin muotoilua selkeytettäisiin. Jatkossa pykälässä viitattaisiin laivaväkeen kokonaisuutena, eikä enää mainittaisi erikseen päällystää ja miehistöä, koska käytännössä työvaatteiden kuivatukseen käytettävä tila on aluksilla yleensä yhteinen. Lisäksi ehdotettaisiin, että myös tässä momentissa aluksen bruttovetoisuuden raja olisi 500, jolloin pienimmillä aluksilla ei edellytettäisi kyseistä tilaa erikseen. Tilassa, jossa kastuneita työvaatteita kuivatetaan, tulisi olla riittävä ilmanvaihto, ja tilan tulisi mahdollisuuksien mukaan olla lukittava.

Ehdotetun pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 21 §:n 3 momentin säännöstä. Kyse on laivaväen asuintilojen siivoamiseen tarkoitettujen välineiden säilyttämiseen tarvittavasta tilasta.

Ehdotetun pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevan 21 §:n 4 momentin säännöstä muutoin, mutta sen muotoilua täsmennettäisiin nykyisestä. Aluksella tulisi olla lukittavissa oleva kaappi tai tila, joka voidaan sinitoida tarvittaessa. Se olisi tarpeen sellaisen tullivapaan tavaran säilyttämistä varten, joka ei saa olla laivaväen vapaassa käytössä vastaanottavan maan satamaan saavuttaessa. Tällainen kaappi tai tila olisi tarpeen myös esimerkiksi laivaväen henkilökohtaista lääkitystä varten hallussa olevien lääkevalmisteiden tilapäiseen säilytykseen, mikäli satamavaltion lainsäädäntö eroaa reseptilääkkeiden osalta Suomen lainsäädännöstä. Yksinomaan kotimaan liikenteessä käytettävällä aluksella ei esimerkiksi olisi lähtökohtaisesti tarvetta momentissa tarkoitettulle kaapille tai tilalle.

Ehdotetun pykälän 5 ja 6 momentit, joissa säädetään työsuhdetoiminnan asiakirjojen säilytystilasta sekä ilmoitustaulusta, vastaisivat voimassa olevan 21 §:n vastaavia säännöksiä. Kaikki voimassa olevan 21 §:n säännökset ovat kansallisia ja pohjautuvat vanhaan laivaväen asuintiloista aluksella annettuun asetukseen (518/1976).

18 §. Siisteys ja järjestys. Ehdotettu pykälä asuintilojen siisteystestä ja järjestyksestä olisi voimassa olevan asetuksen 23 §:n kanssa muutoin saman sisältöinen, mutta siinä ei enää erikseen säädettäisi asuintilojen tuulettamisesta, koska asuintilojen ilmanvaihdosta säädettäisiin eri pykälässä. Ehdotettu pykälä olisi kansallista sääntelyä.

19 §. Suojautuminen malariasääskiltä. Pykälässä säädettäisiin malariasääskiltä suojautumisesta. Tämä tulisi käytännössä kyseeseen, mikäli alus kulkee säännöllisesti trooppiselle alueelle.

Ehdotettu säännös olisi uusi ja se vastaisi MLC:n normin A3.1 16 kohtaa. Säännöksessä tarkoitettut asianmukaiset varusteet olisivat yleensä verkkoja, joilla esimerkiksi ikkunat ja muut asuintiloihin johtavat aukot voitaisiin tarvittaessa varustaa.

20 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asetuksen voimaantuloajankohdasta, joka olisi xx.xx.2025. Pykälän 2 momentissa puolestaan säädettäisiin laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen (825/2012) kumoamisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siirtymäsäännöksistä. Kumottavaksi ehdotetun asetuksen 25 §:n 1 momentissa tarkoitettuun alukseen eli alukseen, joka on ollut käytössä tai valmis 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sitä ennen, jonka köli on laskettu 30 päivänä huhtikuuta 2013 tai sitä ennen tai joka on hankittu käytettynä ulkomailta 20 päivänä elokuuta 2023 tai sitä ennen, sovellettaisiin lähtökohtaisesti tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällaisen aluksen asuintilojen on täytettävä edelleen ehdotettavalla asetuksella kumottavan asetuksen tai sen siirtymäsäännöksen vaatimukset, eikä tällaista alusta tarvitsisi muuttaa tämän asetuksen mukaiseksi. Kumottavaksi ehdotetun asetuksen 7 §:ää ja 12 §:ää ei kuitenkaan tarvitsisi soveltaa enää tällaisen aluksen kohdalla. Kyseisistä valaistusta ja käytävien leveyttä koskevista säännöksistä ehdotetaan luovuttavaksi. Esimerkiksi voimassa olevan asetuksen 7 §:ssä säädettyjä valaistusvoimakkuuden vähimmäisarvoja, joista ei enää säädettäisi tässä asetuksessa, ei tarvitsisi tällaisellakaan aluksella enää noudattaa eikä niitä tarvitsi enää mitata kumottavaksi ehdotetun asetuksen liitteen 1 mukaisesti.

Siirtymäsäännöksen mukaan myös, mikäli tämän asetuksen säännökset olisivat tosiasiallisesti lievempiä kuin kumottavaksi ehdotetun asetuksen tai sen siirtymäsäännöksen säännökset, edellä mainittuun alukseen voitaisiin kuitenkin tarvittaessa soveltaa tämän uuden asetuksen säännöksiä. Esimerkiksi tämän asetuksen makuuhyttien sijoittelua (2 §:n 3 momentti), päiväyhtejä (3 §:n 3 momentti), vaatekaapin ja lipaston tilavuutta (4 §:n 1 momentti), putkien läpivientä (5 §:n 3 momentti), ilmastointia (7 §:n 2 momentti), kannen saniteettitiloja (13 §:n 5 momentti), saunatiloja (14 §), sairashytin saniteettitiloja (15 §:n 3 momentti) ja vaatehuoltoa (16 §) koskevia säännöksiä voidaan pitää kumottavan asetuksen säännöksiä yksinkertaisempina ja lievempinä.

Muiden alusten osalta ei tältä osin olisi erityisiä siirtymäsäännöksiä. Uuden asetuksen vaatimuksia sovellettaisiin ensinnäkin asetuksen voimaantulopäivästä alkaen suomalaisiksi tulevaan alukseen riippumatta siitä, rakennetaanko se suoraan Suomeen vai hankitaanko se käytettynä ulkomailta. Lisäksi uutta asetusta sovellettaisiin myös alukseen, joka on rakennettu suoraan Suomeen ja jonka köli on laskettu 1.5.2013 tai sen jälkeen, tai joka on hankittu ulkomailta käytettynä 20.8.2023 jälkeen, eli alukseen, jota kumottavaksi ehdotetun asetuksen 25 §:n 1 momentin siirtymäsäännös ei kata. Näiden alusten on tullut täyttää kumottavaksi ehdotetun asetuksen vaatimukset kokonaan. Koska ehdotettavan asetuksen säännökset on kirjoitettu entistä selkeämmin MLC:n mukaiseksi, ne ovat joko samoja tai osin yksinkertaisempia tai lievempiä kuin kumottavaksi ehdotettavan asetuksen, täyttävät nämä alukset myös uuden asetuksen vaatimukset. Kuitenkaan etenkin 20.8.2023 jälkeen ulkomailta käytettynä hankitut alukset eivät tosiasiallisesti ole kaikilta osin täyttäneet kumottavaksi ehdotetun asetuksen vaatimuksia. Näiden alusten osalta ei ole siten tarvetta siirtymäsäännöksille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla aluksella on tehty tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukainen asuintilojen A-äänistason mittaaminen, sitä ei tarvitse tehdä uudelleen tämän asetuksen voimaan tultua. Aiemmin tehty mittaaminen ja siitä oleva selvitys kävisivät edelleen. Kuitenkin jos tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan alukseen tehtäisiin olennaisia korjaus- tai muutostöitä tämän asetuksen tultua voimaan, melun A-äänistason arvoihin ja niiden mittaamiseen sovellettaisiin tämän asetuksen säännöksiä.

6.2 Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

2 §. Asuintilat. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 2 momentin putkia koskeva säännös on otettu voimassa olevaan asetukseen suoraan laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 momentista. Kyse on kansallisesta sääntelystä eikä säännös perustu kalastusdirektiiviin. Ehdotuksen mukaan 2 momentin kirjoitustapaan tehtäisiin vastaava muutos kuin ehdotuksessa valtioneuvoston asetukseksi laivaväen asuinympäristöstä aluksella 5 §:n 2 momentin kohdalla. Säännöksen nykyisestä muotoilusta saattaa saada sen kuvan, ettei asuintiloihin saa johtaa ylipäänsä mitään putkia.

7 Voimaantulo

Molempien asetusten ehdotetaan tulevan voimaan xx.xx.20xx. Laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettavaksi ehdotetun valtioneuvoston asetuksen 20 §:n kohdalla on kerrottu sen siirtymäsäännöksestä.